

Retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning av tilbydere av jernbanefaglig opplæring

Fastsatt av Bane NOR (Jernbaneverket) 01.01.2014.

0.1 Virkeområde

Retningslinjene gjelder tilbyder som søker om godkjenning som tilbyder av opplæring etter Bane NORs læreplaner innen jernbanefag.

0.2 Formål

Godkjenningsordningen skal sikre at de som tilbyr kurs eller kompetanseprogram for kandidater, som har som mål å arbeide i jernbanenettet, har et system for kvalitetssikring av området det søkes om.

Godkjenningen skal sikre at kandidater får tilfredsstillende utdanning og vilkår.
Godkjenningsordningen skal også gi tilbyderne bidrag til utviklingen (opplæringsplan) av de kompetanseprogram det søkes om.

0.3 Begrepsavklaringer

(i alfabetisk rekkefølge)

Administrativ og faglig ledelse har ansvar for den daglige driften av utdanningsvirksomheten etter retningslinjer og pålegg fra styret/eier av bedriften.

Eksterne interessenter er arbeidslivet og/eller dets organisasjoner, herunder aktuelle fagforeninger. Relevante videreutdanningsinstitusjoner og personer med fullført kompetanseprogram med mål om å arbeide i Bane NORs nett kan også regnes som eksterne interessenter.

Fagområde i kompetanseprogram med mål om å arbeide i Bane NORs nett er karakterisert ved at:

- det forholder seg til yrkesfelt som er etablert eller anerkjent og avgrenset av yrkesfeltets omfang.
- det har en faglig bredde som er stort nok til å omfatte flere selvstendige kompetanseprogram.

Fjernundervisning er en undervisningsform hvor kandidater og undervisningspersonalet er adskilt i tid og sted under gjennomføringen av minst 50 % av kompetanseprogrammet. Tekniske hjelpemidler benyttes til formidling av lærestoff og til reell toveis fjernkommunikasjon, til støtte i læreprosessen.

Fordypning eller spesialisering innenfor et kompetanseprogram: Når flere kompetanseprogram bygger på en felles grunnstamme som utgjør 3/5 eller mer av tilbudets samlede plan, regnes disse kompetanseprogrammene for å være fordypning eller spesialisering, og ikke selvstendige kompetanseprogram.

Gjennomgang av styringsordning og reglement er Bane NORs administrative vurdering av tilbyders styringsordning og reglement. På grunnlag av bestemmelsene i kapittel 5 konkluderes det med hvorvidt tilbyders styringsordning og reglement både er dekkende og ikke inneholder bestemmelser som er i strid med lov og forskrift. Positiv konklusjon gir grunnlag for videre saksbehandling.

Godkjenning av kompetanseprogram eller fagområde er et formelt vedtak fattet av Bane NOR. Godkjenning er en faglig vurdering etter at styringsordning og reglement (kapittel 5) og system for kvalitetssikring (kapittel 6) er funnet tilfredsstillende. Vurderingen skal legge til grunn bestemmelsene i henhold til kapittel 7 eller 8 for slik godkjenning.

Kompetanseprogram er en sammensetning av kurs som leder fram til en gitt utdanning.

Revidering av godkjenning er å fastslå i et formelt vedtak fattet av Bane NOR om vilkårene for godkjenning fremdeles er til stede. Revidering bygger på en uavhengig vurdering av om hele eller deler av et kompetanseprogrammet og/eller et fagområde som er godkjent i henhold til kapittel 7 eller 8, fremdeles tilfredsstillende kriteriene.

Spesialisering: Se **fordypning eller spesialisering**.

System for intern kvalitetssikring er tilbyders redskap for å skaffe seg nødvendig kunnskap til å kunne vurdere kvaliteten i alle kompetanseprogrammene. Gjennom systemets faste rutiner og prosesser i en årssyklus frambringes og analyseres skriftlig dokumentert informasjon om det enkelte kompetanseprogrammet. Systemet tar sikte på å avdekke svakheter for stadig å videreutvikle kvaliteten, og er en del av tilbyders helhetlige styringsverktøy på lik linje med andre systematiske tiltak for internkontroll.

Undervisning er alle former for pedagogisk aktivitet (for eksempel forelesning, gruppearbeid, veiledning i teori og praksis).

Yrkesrettet utdanning er utdanning som gir kvalifikasjoner som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak.

0.4 Forutsetninger

Skal en søknad om godkjenning av en kompetanseprogram med mål om å arbeide i Bane NORs nett tas under behandling må

tilbyder:

- være registrert i Enhetsregisteret. Dette gjelder for tilbydere som ikke helt ut er eid av staten, fylkeskommune eller kommune
- ha styringsordning og reglement som er tilpasset kompetanseprogrammet
- ha et tilfredsstillende system for kvalitetssikring

kompetanseprogrammet:

- være et aktuelt kompetanseprogram med gyldig læreplan gitt av Bane NOR.
- være et tertiært kompetanseprogram, det vil si bygge på videregående opplæring

søknaden:

- beskrive og dokumentere kvaliteten på kompetanseprogrammet, herunder beskrivelse av gjennomføringen, vist gjennom en opplæringsplan, og en strategisk beskrivelse av undervisningspersonellens faglige og pedagogiske kompetanse.

For tilbydere som søker om godkjenning av fagområde gjelder følgende

tilleggsforutsetninger:

- Tilbyderen må ha uteksaminert kandidater i minst et godkjent kompetanseprogram med mål om å arbeide i Bane NORs nett i minst to år etter godkjenning gitt med basis i disse retningslinjer.

Med *i minst to år* menes minimum to år regnet fra den dato Bane NOR fattet sitt godkjenningsvedtak.

- Tilbyderen må ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring.

Systemet må her dokumentere tilfredsstillende rutiner for etablering av nye kompetanseprogram (jf. [kap. 6](#)).

- Tilbyderen må dokumentere deltakelse i garanti- eller forsikringsordning som sikrer kandidater erstatning dersom tilbyder frivillig eller pålagt brått stanser et kompetanseprogram.
- Styringsordning og reglement må være tilpasset kompetanseområdet og utdanningsvirksomheten.

0.4.1 Behovsbetraktning

Bane NOR vil gjøre en behovsbetraktning i forbindelse med søknader om godkjenning av tilbydere av jernbanefaglig opplæring innen bane- og signalfag, før en søknad eventuelt vil bli behandlet etter disse retningslinjene.

0.5 Styringsordning og reglement

Tilbydere som ikke helt ut er eid av staten, fylkeskommune eller kommune, skal dokumentere at tilbyder er registrert i Enhetsregisteret. Ved søknad om godkjenning av et kompetanseprogram eller et fagområde, samt ved revidering, må det for alle tilbydere foreligge dokumentasjon som viser at **styret**:

- har en sammensetning på minst fem medlemmer. Det må videre fremgå hvordan representantene fra ansatte velges, og hvilke rettigheter disse representantene har i styret.
- er ansvarlig for at kandidatene får det kompetanseprogrammet som er forutsatt som grunnlag for godkjenningen, at alle vilkår for eventuelle statlige tilskudd overholdes og at virksomheten for øvrig drives i samsvar med gjeldende lover og regler.
- er ansvarlig for at de opplysninger som blir gitt Bane NOR og kandidatene, er korrekte og fullstendige.
- ansetter den administrative og faglige ledelsen.
- er ansvarlig for det overordnede læringsmiljø, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet som Arbeidstilsynet fører tilsyn med er i varetatt.
- har det overordnede ansvaret for at det faglige innholdet i kompetanseprogrammet etterleves i

henhold til Bane NORs læreplan, bl.a gjennom en detaljert beskrivelse av hvordan programmet gjennomføres.

- har ansvar for selv å behandle klager eller for å oppnevne særskilt klagenemnd. Det skal være fastsatt rutiner for klagebehandling. Sammensetningen av og kompetansen til en eventuell klagenemnd skal være fastsatt.

0.5.1 Styret eller administrativ og faglig ledelse

Det må fremgå av dokumentasjonen hvem som er ansvarlig for at:

- nødvendig informasjon gis til søkere og til kandidater, herunder informasjon om skolepenger, kompetanseprogram, søknadsfrister og opptakskrav.
- det fastsettes krav til lærer- og instruktørkompetanse og ledelse.

Studiesituasjonen skal, så langt det er mulig og rimelig, legges til rette for kandidater med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles til det enkelte kompetanseprogram.

0.5.2 Reglement og kandidatenes rettigheter

Det skal foreligge reglement slik at vedtak som tilbyder fatter angående kandidater, følger reglene i forvaltningsloven. Det må klart komme frem i reglementet hvem som fatter vedtak (i første instans) og hvordan en klage behandles. Reglementene skal også være slik utformet at de sikrer lik og upartisk behandling, og at kandidatene forstår om de er rett behandlet eller ikke. Det kan være ett reglement som dekker alle forhold, eller de forskjellige reglementene kan være samlet i et hefte.

Følgende forhold må være dekket:

- hvordan klager fra kandidater på sensur/vurdering (kan være i eksamensreglementet) og andre vedtak behandles, herunder frister som tilfredsstiller forvaltningslovens krav.
- hvordan prøving og vurdering foretas, og gjennomføres, og hvordan resultatet av prøving og vurdering dokumenteres (eksamensreglement).
- hvordan og hvem som gjennomfører opptak av kandidater (opptaksreglement).

Opptakskrav, eventuelle tidsfrister og regler for rangering av de kvalifiserte søkerne må fremgå. Det må klart fremgå opp mot hvilke formelle faglige krav – kvalifikasjonskrav fra videregående opplæring (skolegang og læretid, evt andre kompetanseprogram som er gjeldende for det enkelte kompetanseprogram.

Dersom tilbyder vil ha muligheten til å gjennomføre disiplinære sanksjoner, må reglementet regulere behandlingen av slike saker, herunder vilkår for og krav til begrunnelse for bortvisning, eller andre disiplinærsanksjoner. Hvordan klager på slike vedtak behandles og hvilken støtte/hjelp en student har rett til under slike klagesaker, for eksempel å ha med seg en studenttillitsvalgt, må fremgå.

0.6 Krav til system for kvalitetssikring

Tilbyder av kompetanseprogram med mål om å arbeide i Bane NORs nett er selv ansvarlig for å sikre at kompetanseprogram som tilbys holder tilfredsstillende kvalitet og yrkesrelevans. Tilbyder må derfor alltid ha oppdatert kunnskap om forhold og prosesser som har vesentlig betydning for kvaliteten i kompetanseprogram som tilbys eller planlegges.

Slik kunnskap skal fremskaffes og dokumenteres ved hjelp av:

1. Kvantitativ informasjon om kompetanseprogrammet Systemet må framskaffe informasjon etter noen kvantitative indikatorer som kan belyse kvaliteten i kompetanseprogrammet, for eksempel om studentgruppens nivå og bakgrunn ved opptak, innsatsfaktorer i undervisning og infrastruktur, eksamensresultater og gjennomstrømming. Den kvantitative informasjonen må analyseres, slik at den kan brukes og blir brukt aktivt i videre arbeid med sikte på utvikling og forbedring.

2. Kandidatenes vurdering av kompetanseprogrammet Kandidatene skal gis anledning til å vurdere kompetanseprogrammets innhold, undervisning, arbeidsmetoder (inkludert eventuell praksis), utstyr og annen infrastruktur, samt det totale læringsmiljøet. Studentvurderingene må dokumenteres og brukes aktivt i kvalitetsarbeidet.

3. Undervisningspersonalets og sensorenes vurdering av kompetanseprogrammet Faglærerne og sensorene må gi sin egen skriftlige vurdering av styrker og svakheter i kompetanseprogrammet, både som plan og som gjennomført. I vurderingen bør lærerne ta stilling til spesielle forhold (positive og negative avvik) som indikeres i den kvantitative informasjonen og i kandidatenes vurderinger.

4. Bane NORs rolle som kontrollenhet For at kompetanseprogram med mål om å arbeide i Bane NORs nett alltid skal ha nødvendig yrkesrelevans, må kvalitetssikringen omfatte anmeldte og uanmeldte kontroller av virksomheten. Virksomheten må beskrive hvordan disse kontrollene kan utføres.

5. Ledelsens samlede analyse og vurdering av kvaliteten På grunnlag av den informasjonen som kvalitetssikringssystemet frambringer, må tilbyders ledelse årlig foreta en overordnet vurdering av kvaliteten i kompetanseprogrammet(ene) og gi en kortfattet skriftlig framstilling av denne for styret. En styrebehandlet rapport sendes årlig, innen 1. mars til Bane NOR. Tilbys flere kompetanseprogram, må den samlede framstillingen bygge på dokumentene fra de enkelte kompetanseprogramene.

6. Bruk av kunnskapen til forbedring av kvaliteten På grunnlag av de kvalitetsvurderinger som gjøres, må også tiltak for forbedringer vurderes. Dette gjelder spesielt eventuelle tilfeller av svikt i forhold til kravene, men også slike forbedringer som kan kvalitetsutvikle kompetanseprogrammet(ene) ytterligere. Begrunnede forslag og vedtak om tiltak må framgå av dokumentene nevnt i kriterium 5 ovenfor.

Organisasjoner som søker godkjenning av fagområde må også dokumentere at de har:

7. Rutiner for etablering av nye kompetanseprogram basert på Bane NORs læreplaner Det må framgå hvem som har ansvar for å initiere, utvikle og beslutte om nye kompetanseprogram, og hvordan eksterne interessenter trekkes inn i dette arbeidet. Den informasjonen som kvalitetssikringssystemet produserer, må være åpent tilgjengelig for ansatte og kandidater, slik at alle kan ha innsyn i de kvalitetsvurderingene som gjøres, og de tiltak som iverksettes i kvalitetsarbeidet. Slik sikrer en også at kandidatene får tilbakemelding på sine vurderinger av

kompetanseprogrammet. Innenfor rammen av kriteriene ovenfor må tilbyder selv – i samsvar med sine behov – bestemme hvilke kvantitative opplysninger en trenger, hvilke tema som skal belyses og vurderes, hvilke metoder for informasjonsinnhenting og vurdering som skal benyttes, og hvilke prosesser – prosedyrer og rutiner – (oppgave- og ansvarsfordeling, rapportformater, rapporteringslinjer og beslutningsarenaer) systemet skal bestå av.

0.7 Standarder og kriterier for godkjenning av kompetanseprogram

Alle kriterier i dette kapittelet må være tilfredsstilt.

Læringsmål og kvalifikasjoner

1. Kompetanseprogrammets navn skal være identisk med Bane NORs læreplan for dette. Dersom opplæringen deles inn i segmenter/moduler må hver modul ha beskrivende egennavn for dette.
2. Læringsmål gitt i læreplanen til kompetanseprogrammet skal spesifiseres i en opplæringsplan som beskriver hvordan hvert læreplanmål skal nås, både med tanke på læremateriell, øvingsanlegg, undervisningspersonell, lærebøker/kompendier og andre forhold som har med kompetanseprogrammet å gjøre. Det må fremkomme hvordan man når læreplanens overordnede mål
3. Tilbyder skal synliggjøre at kompetanseprogrammet har relevans for virksomheten, og hvordan programmet skal tilbys. Dersom tilbudet skal tilbys til andre aktører en virksomheten selv må det fremkomme hvordan virksomheten sikrer bransjenøytralitet.
4. Opptakskravet skal samsvare med kravene i læreplanen. Virksomheten skal ha en plan for å sikre at alle krav til forkunnskaper er kontrollert og sikret i opptaket.
5. Foreligger det nasjonale krav og/eller internasjonale forpliktende avtaler som er førende for kompetanseprogrammet, skal slike være tilfredsstilt.

Faglig innhold

6. Planen for kompetanseprogrammet skal beskrive kompetanseprogrammet som en helhet og må:
 - beskrive sammenhengen mellom de forskjellige emnene/modulene,
 - være utformet slik at kandidatene kan kontrollere at de får det kompetanseprogrammet de er lovet.
7. Kompetanseprogrammets innhold skal være dekkende og relevant for å nå læringsmålene og aktuell i forhold til utviklingen innen yrkesfeltet.

Undervisning, tilrettelegging og arbeidsformer

8. Undervisningsformer og arbeidsmetoder skal være tilpasset opptakskrav og mål. Lærernes undervisningsformer og kandidatenes arbeidsmetoder skal være varierte og bygge på den modenheten kandidatene har oppnådd som elev eller lærling i videregående opplæring. Alle former og metoder skal beskrives, herunder tilrettelegging for og gjennomføring av e-læring og fjernundervisning.
9. Det pedagogiske opplegget skal sørge for oppfølging av kandidatene både som gruppe og som individ og skal så langt det er mulig og rimelig, tilrettelegges etter enkeltkandidaters særskilte behov.

10. Praksis skal være beskrevet i planen som ethvert annet faglig element, og være relatert til de kvalifikasjoner studenten skal få gjennom sin utdanning.
11. Undervisningspersonalet må være stort nok og stabilt nok til å gjennomføre fastsatt undervisning.
12. Undervisningspersonalet som skal være knyttet til kompetanseprogrammet må samlet ha kvalifikasjoner til å gi den undervisning som følger av planen. Undervisningspersonalet må dokumentere:
- formell (eventuell realkompetansevurdert) utdanning som er høyere enn det det undervises i.
 - pedagogiske kvalifikasjoner (utdanning og erfaring) på det nivå som undervisningen krever
 - digital kompetanse i det omfang som undervisningen krever
 - yrkeserfaring som gjør at undervisningen knyttes opp mot, og relateres til, dagens yrkesfelt.

Eksamen og vitnemål

13. Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset kompetanseprogrammet og dets mål. Dersom kompetanseprogrammet tilbys til andre aktører enn virksomheten selv må det fremkomme hvordan kompetansebevisene fremstilles og formidles. Det er den enkelte kandidat og kandidatens arbeidsgiver som skal være mottaker av kompetansebeviset. Det er Bane NORs kompetansekoder som skal benyttes på beviset og aktuell gyldighetsramme må påføres.
14. Sensorer skal ha kvalifikasjoner som sikrer at vurderingen av kandidatene skjer på en upartisk og faglig betryggende måte. Dersom faglærer selv skal være sensor må virksomheten utføre en habilitetskontroll av dette.

Infrastruktur

15. Lokalene (inklusive spesialrom), utstyr og infrastruktur skal være tilstrekkelige i antall og størrelse til at undervisningen kan gjennomføres som forutsatt. Det gjelder både egne og leide lokaler. Utrustningen må være slik at den bidrar til å yrkesrette kompetanseprogrammet.
16. Tilbyders IKT-tjenester må ha tilstrekkelig kvalitet og omfang til at opplæringen kan gjennomføres som forutsatt.
17. Kandidatene og lærerne må ha god nok tilgang på tjenester som sikrer aktuell informasjon.
18. Tilbyder skal legge til rette for årlig dialog med kravstiller av læreplanene det undervises i, for å sikre at endringer som har av betydning for faget og sikkerheten er ivarettatt. Det er tilbyder som skal invitere til dette og sette dagsorden. Tilbyder skal beskrive hvordan dette kan gjennomføres.

0.8 Standarder og kriterier for godkjenning av tilbyders fagområde

Alle kriterier i dette kapittelet må være tilfredsstillt.

1. Tilbyderens primærvirksomhet skal være jernbaneorientert.
- Fagområdet skal ha tilstrekkelig faglig bredde til å inkludere flere kompetanseprogram.
 - Tilbyders strategi for "kompetanseprogram med mål om å arbeide i Bane NORs nett" skal gi grunnlag for stabil virksomhet i en femårsperiode.
 - Tilbyder skal ha tilfredsstillende tilgang på undervisnings- og velferdslokaler som er uten

anmerkninger fra Arbeidstilsynet eller kommunal bygningsmyndighet. Det må fremkomme av søknad dersom lokaler ut over tilbyders egne lokaler benyttes.

- Kandidatene skal involveres mer i kvalitetssikring og utvikling av kompetanseprogramene enn bare gjennom kandidatevaluering og styremedlemskap.

2. Tilbyderen skal ha faste ansatte i undervisningsstilling og administrative stillinger med en slik kompetanse at tilbyder er i stand til å kvalitetssikre og utvikle sine pedagogiske metoder og nye og eksisterende kompetanseprogram innen fagområdet.

- Fagmiljøet tilknyttet undervisningen innen fagområdet må ha fast tilsatte med formell faglig kompetanse utover det nivået det undervises på.
- Fagmiljøets kompetanse må være bred nok til å dekke de viktigste delene av fagområdet.
- Fagmiljøets faste tilsatte må ha formell pedagogisk kompetanse i et omfang som muliggjør utvikling av pedagogiske metoder og verktøy.
- Fagmiljøet må ha tilfredsstillende yrkeserfaring.
- Tilbyder må ha en tilfredsstillende administrasjon for kompetanseprogram med mål om å arbeide i Bane NORs nett.

3. Tilbyderen skal ha et tilfredsstillende samarbeid med jernbanebransjen.

- Utvikling og gjennomføring av kompetanseprogramene må inngå i samarbeidet.
- Tilbyder må ha kontakt med aktuelle fagråd/referansegrupper som næringslivet har.
- Tilbyder må delta i regionale eller nasjonale, eventuelt også i internasjonale, faglige nettverk innen yrkesfeltet relatert til fagområdet.

0.9 Revidering av gitt godkjenning

Kriteriene i [kap. 7](#) eller [kap. 8](#) skal legges til grunn for revidering. Kriteriene skal være tilfredsstillende oppfylt og dokumenterte resultater vektlegges.

Vurdering av system for kvalitetssikring vil etter kravene i kapittel 6 alltid inngå i en revidering.

En revidering kan omfatte:

- bare noen utvalgte spesielle forhold
- deler av et kompetanseprogram
- hele kompetanseprogram, herunder de som tilbyder på fullmakt selv har opprettet
- godkjent fagområde.

Bane NOR kan, dersom revideringen viser en klar kvalitetssvikt som gjelder flere kompetanseprogram, trekke tilbake alle godkjenninger av kompetanseprogram dette gjelder selv om bare et kompetanseprogram er revidert.

0.10 Ikrafttredelse og overgangsordninger

Retningslinjene trådte i kraft 01.01.2014 og erstatter tidligere praksis vedr. opplæring av kandidater som skal jobbe i jernbanenettet.

Søknader om godkjenning av kompetanseprogram som Bane NOR mottar etter at de nye retningslinjene har trådt i kraft, vil bli behandlet etter disse.

Søknader skal sendes til **kravstiller i Bane NOR for det aktuelle kompetanseprogrammet**. Søknaden kan kun gjelde læreplaner gitt av Bane NOR.

I godkjenningsbrevene utstedt av Bane NOR skal det fremkomme når godkjenningen gjelder fra.

Alle tilbydere plikter å etterleve disse retningslinjer, og skal, når disse endres, implementere endringen innen 12 mnd. fra endringsdato, så fremt ikke annet er gitt i endringspublikasjonen.

Etter denne dato vil Bane NOR på eget initiativ gjennomføre vurderinger av tilbydernes system for kvalitetssikring.

0.11 Godkjente tilbydere av kompetanseprogram

(jf. [kap. 7](#))

Tilbyders navn	Læreplan tilbyder er godkjent for	Godkjent fra
Bombardier Transportation Sweden AB	Læreplan: ETCS - EBI Com 2000/EBI Link 2000	22.04.2015
Bombardier Transportation Sweden AB	Læreplan: EBI Track 2000	22.04.2015
Bombardier Transportation Sweden AB	Læreplan: Sikringsanlegg EBI Lock 950 R4	22.04.2015
Siemens AS, avdelingen Siemens Mobility	Læreplan: Sporvekselutrustning Siemens ITS710	

0.12 Godkjente tilbydere

(jf. [kap. 8](#))

Tilbyders navn	Godkjent pr.
Norsk jernbaneskole	1.1.2014